

MALÉ A STREDNÉ PODNIKANIE 2020

BRATISLAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Bratislava, 2021

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ:

Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2021

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov	3
Úvod	4
1 Ako sú definované malé a stredné podniky	5
2 Stav a vývoj početnosti MSP	6
3 Rodová a veková štruktúra FO - podnikateľov	11
4 Vznik a zánik podnikateľských subjektov	14
5 Finančné ukazovatele MSP	17
6 Postavenie MSP v zahraničnom obchode	19
7 High-tech ukazovatele MSP	21
Zhrnutie	24
Prílohy	26

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov

Grafy:

Graf 1: Štruktúra MSP na Slovensku podľa krajov, 2020.....	7
Graf 2: Vývoj počtu MSP v krajoch SR, 2005-2020	7
Graf 3: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v BSK a SR	8
Graf 4: Miera podnikateľskej aktivity podľa krajov, 2020	8
Graf 5: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy BSK a SR, 2020.....	9
Graf 6: Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy BSK a SR, 2020	9
Graf 7: Odvetvová štruktúra MSP v BSK a SR, 2020	10
Graf 8: Vývoj počtu žien FO – podnikateliek a ich podielu na celkovom počte FO podnikateľov v BSK	11
Graf 9: Podiel žien na celkovom počte FO – podnikateľov podľa krajov SR, 2020.....	12
Graf 10: Zastúpenie žien podľa odvetví v BSK, 2020	12
Graf 11: Podiel mladých a seniorov medzi FO – podnikateľmi podľa krajov SR, 2020	13
Graf 12: Veková štruktúra FO – podnikateľov podľa pohlavia v BSK, 2020.....	13
Graf 13: Miera vznikov MSP podľa krajov, 2020.....	14
Graf 14: Počet vzniknutých MSP podľa krajov, 2008-2020	15
Graf 15: Miera zánikov podnikateľských subjektov podľa krajov, 2020.....	15
Graf 16: Čistý prírastok podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji, 2008-2020	16
Graf 17: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa krajov, 2019	17
Graf 18: Štruktúra vývozu podľa veľkosti vyvážajúcich, 2019	19
Graf 19: Podiel MSP na objeme vývozu podľa krajov, 2019.....	20
Graf 20: Podiel vyvážajúcich MSP na 100 aktívnych MSP podľa krajov a ich počet, 2019	20
Graf 21: Podiel MSP na objeme dovozu podľa krajov, 2019.....	20
Graf 22: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch v BSK, 2016 - 2020.....	21
Graf 23: Podiel MSP v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb, 2020.....	22
Graf 24: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v BSK.....	23
Graf 25: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v BSK	23

Tabuľky:

Tabuľka 1: Podnikateľské subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji, 2020	6
Tabuľka 2: Počet a štruktúra MSP v okresoch Bratislavského kraja, 2020.....	8
Tabuľka 3: Finančné ukazovatele MSP v BSK, 2015-2019.....	18
Tabuľka 4: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE	26
Tabuľka 5: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE	27

Obrázky:

Obrázok 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP v BSK, 2020	9
---	---

Úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja miest, obcí, regiónov i celej krajiny. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám (74 %) aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou (55 %) na tvorbe pridanej hodnoty. 97 % malých a stredných podnikov tvoria mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov.

Medzi najdôležitejšie produkčné odvetvia Bratislavského samosprávneho kraja patrí chemický, automobilový, strojársky, elektrotechnický a potravinársky priemysel. Tieto sektory využívajú silné výhody, ktorými kraj disponuje, ako napríklad vysokú vzdelanostnú úroveň, rozvinutú dopravnú a technickú infraštruktúru, aktívny zahraničný obchod a najvyšší dopyt po tovaroch a službách. Napriek tomuto faktoru, je Bratislavský kraj prvým regiónom Slovenska, kde obchod a služby prevyšujú priemyselnú produkciu.

Bratislavský samosprávny kraj zohráva v sektore malého a stredného podnikania na Slovensku významnú úlohu, pričom koncentruje viac ako jednu pätinu všetkých aktívnych firiem na Slovensku. Z pohľadu podnikateľských aktivít ho možno označiť za najatraktívnejší región. Špecifikom kraja je pretrvávajúci nárast početnosti MSP aj počas kritických období ako bola napríklad globálna hospodárska kríza alebo aktuálna koronakríza. To naznačuje, že podnikatelia neustále nachádzajú v kraji dostatok príležitostí a vhodné podmienky pre realizáciu nových podnikateľských aktivít.

Štúdia sa snaží, prostredníctvom prezentácie základných kvantitatívnych ukazovateľov, komplexne zhodnotiť stav a vývoj sektora malého a stredného podnikania v Bratislavskom samosprávnom kraji do roku 2020. Použité ukazovatele sú vyhodnocované z krátkodobého a dlhodobého vývoja v komparácii s ostatnými krajinami a celým Slovenskom. Vyhodnotené sú štatistické údaje o MSP v závislosti od jednotlivých právnych foriem, veľkostných kategórií a odvetvového členenia. Finančná výkonnosť malých a stredných podnikov v kraji je analyzovaná prostredníctvom základných finančných ukazovateľov. Konkurenčná schopnosť MSP na zahraničných trhoch je posudzovaná podľa ich zahranično-obchodných aktivít.

1 Ako sú definované malé a stredné podniky

Európska komisia (EK) definuje podnik ako subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. Určujúcim faktorom je pritom hospodárska činnosť, nie právna forma. Z tohto dôvodu možno podľa EK medzi podniky zaradiť samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, obchodné spoločnosti, partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Na základe odporúčania Európskej komisie 2003/361/ES o definícii MSP sa do skupiny malých a stredných podnikov zaraďujú podnikateľské subjekty, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb, a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov Eur¹. Jednotlivé veľkostné kategórie MSP sú určené podľa hraničných hodnôt vyššie uvedených kritérií, pričom rozlišujeme tri kategórie:

	 Mikropodnik	 Malý podnik	 Stredný podnik
 Zamestnanci	< 10	< 50	< 250
 Ročný obrat	≤ 2 mil. Eur	≤ 10 mil. Eur	≤ 50 mil. Eur
 Bilančná suma	≤ 2 mil. Eur	≤ 10 mil. Eur	≤ 43 mil. Eur

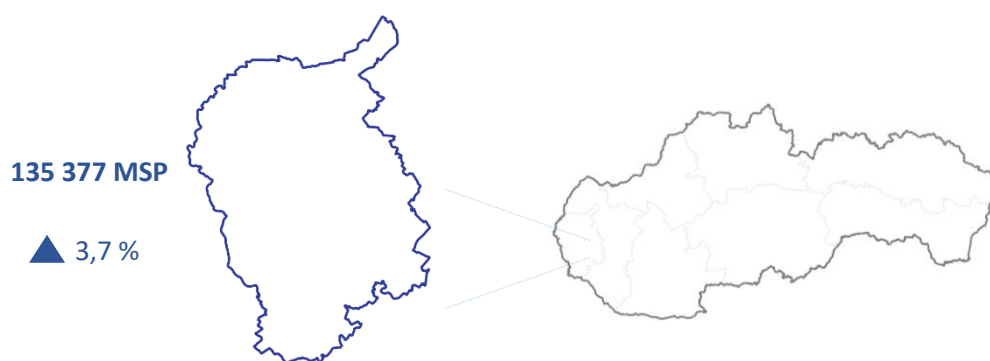
V tomto materiáli je pri všetkých ukazovateľoch uplatňované kritérium členenia podnikateľských subjektov do jednotlivých kategórií MSP – počet zamestnancov. Výnimku predstavujú len finančné ukazovatele, pri ktorých je okrem kritéria počtu zamestnancov zohľadňovaná aj výška ročného obratu.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto publikácii vychádza zo spracovania údajov pochádzajúcich zo zdrojov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) a DataCentra. Štatistické informácie uvedené v materiáli predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov podnikania MSP, ktoré sú prezentované vo forme osobitných štatisticko-analytických výstupov vydávaných SBA (Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, Analýza rodovej a vekovej štruktúry FO - podnikateľov, Vznik a zánik podnikateľských subjektov v SR, Analýza finančných ukazovateľov MSP).

¹ Odporúčanie Európskej komisie 2003/361/ES o definícii MSP dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>

2 Stav a vývoj početnosti MSP

Bratislavský samosprávny kraj zohráva v sektore malého a stredného podnikania na Slovensku významnú úlohu. **Na konci roka 2020 bolo v kraji 135 377 aktívnych podnikateľských subjektov patriacich do veľkostnej kategórie malých a stredných podnikov.** V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2019 sa aj napriek negatívnym vplyvom koronakrízy početnosť MSP v kraji zvýšila o 3,7 %. Na celom Slovensku sa počet MSP medziročne zvýšil len o 0,3 %. Za uplynulých 10 rokov sa však počet MSP v kraji zvýšil dynamicky, a to o 17,5 % (v SR o 7,5 %). Najväčší podiel, **96,8 % tvorili mikropodniky.** Nižšie zastúpenie mali malé (2,4 %) a stredné podniky (0,6 %). Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov tak zodpovedá celonárodným hodnotám. Okrem MSP malo v Bratislavskom kraji svoje sídlo aj 228 veľkých podnikov, čo predstavuje 0,2 % všetkých aktívnych firiem registrovaných v kraji.

Tabuľka 1: Podnikateľské subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji, 2020

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					Abs.	Podiel v %
Mikropodniky (0 - 9)	83 121	42 918	5 086	163	131 288	96,8%
Malé podniky (10 - 49)	3 197	76	3	0	3 276	2,4%
Stredné podniky (50 - 249)	810	2	1	0	813	0,6%
Veľké podniky (250 a viac)	228	0	0	0	228	0,2%
Spolu MSP (0 - 249)	87 128	42 996	5 090	163	135 377	99,8%
Spolu podnikateľské subjekty	87 356	42 996	5 090	163	135 605	100,0%

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Dôležitosť Bratislavského samosprávneho kraja v podnikateľskom prostredí potvrdzuje vysoká koncentrácia firiem na jeho území. **Viac ako jedna pätina aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (22,7 %) mala v roku 2020 svoje sídlo na území kraja.** V porovnaní s ostatnými krajinami je počet MSP v Bratislavskom kraji absolútne najvyšší. Najmenej, len 9,3 % aktívnych MSP malo sídlo v Trenčianskom kraji.

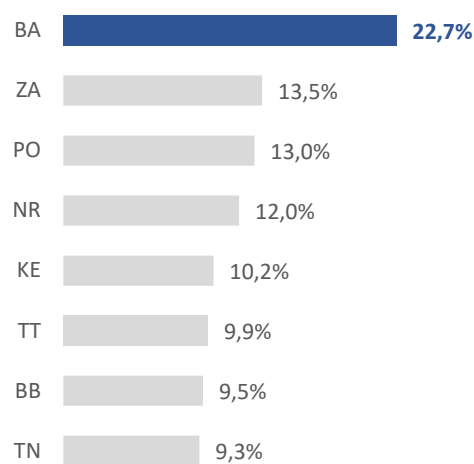
Pozitívnym znakom vo vývoji sektora MSP v kraji je ich dynamický rast v dlhodobom časovom horizonte. Počet MSP sa síce zvyšuje aj v ostatných krajinách Slovenska, ale tempo rastu je výrazne nižšie. **Za uplynulých 10 rokov sa počet MSP v Bratislavskom samosprávnom kraji zvýšil o 17,5 %.** Na celom Slovensku sa početnosť MSP počas rovnakého obdobia zvýšila len o 7,5 %. Z pohľadu malého a stredného podnikania sa tak význam BSK v rámci regiónov Slovenska ešte zvyšuje.

Najdynamickejší rast počtu MSP v kraji bol zaznamenaný ešte v období pred finančnou a hospodárskou krízou. V období rokov 2005 až 2008 sa počet aktívnych MSP v kraji zvýšil o štvrtinu (25,1 %, resp. o 20 605 MSP) s priemerným ročným rastom 7,8 %. Vysoká dynamika rastu MSP však bola charakteristická aj pre ostatné kraje na Slovensku (napr. v Prešovskom kraji sa v rovnakom období zvýšil počet MSP o tretinu).

Špecifikom Bratislavského kraja je pretrvávajúci nárast početnosti MSP aj počas globálnej krízy, ktorá sa na Slovensku najvýraznejšie prejavila v roku 2009. V ostatných krajoch došlo k stagnácii, alebo až k redukcii počtu MSP. Minimálne vplyvy hospodárskej krízy na firmy v Bratislavskom kraji sa prejavili aj v „pokrizovom období“, keď sa od roku 2009 až do roku 2020 počet MSP v kraji zvýšil o 27,5 %, resp. 29 164 subjektov. Za rovnaké obdobie vrástla početnosť MSP celom území Slovenska o 10,1 %.

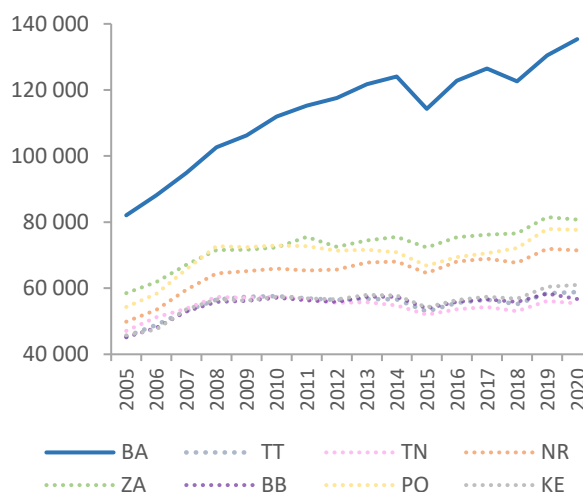
Vyššia odolnosť firiem z Bratislavského kraja sa potvrdzuje aj počas koronakrízy. Napriek zásadným obmedzeniam v podnikateľských aktivitách MSP a globálnom poklese dopytu sa počet MSP v porovnaní s rokom 2019 zvýšil o 3,7 %. V ostatných krajoch sa medziročný vývoj pohyboval od -2,8 % v Banskobystrickom kraji po 1,0 % v Košickom kraji.

Graf 1: Štruktúra MSP na Slovensku podľa krajov, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

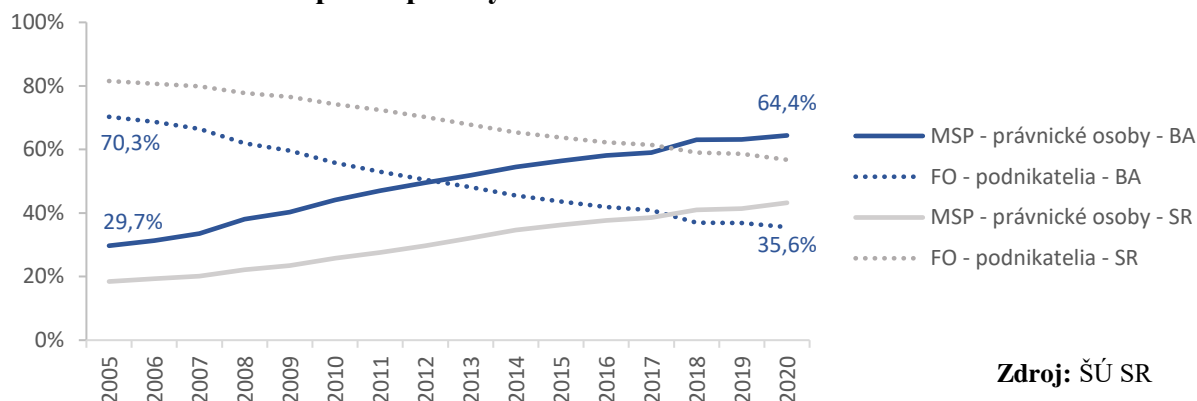
Graf 2: Vývoj počtu MSP v krajoch SR, 2005-2020

Z hľadiska štruktúry MSP podľa právnych foriem, možno sledovať pretrvávajúce trendy z predchádzajúcich rokov. Tie sa vyznačujú **pozvoľným znižovaním podielu fyzických osôb – podnikateľov** (t. j. živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci – ďalej SHR) na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov v BSK. V roku 2020 tvorili približne tretinu (35,6 %).

Na úkor FO – podnikateľov sa zvyšuje zastúpenie MSP podnikajúcich ako právnické osoby – podniky s doterajším maximom práve v roku 2020 na úrovni 64,4 %. Z dlhodobého hľadiska sa štruktúra MSP v kraji vyvíja odlišne ako na národnej úrovni. Rozdiel spočíva hlavne vo vyššej dynamike poklesu, resp. nárastu zastúpenia týchto dvoch právnych foriem. V BSK prevládajú MSP – právnické osoby už od roku 2012, pričom na Slovensku aj v súčasnosti prevažujú FO – podnikatelia s 56,8 %.

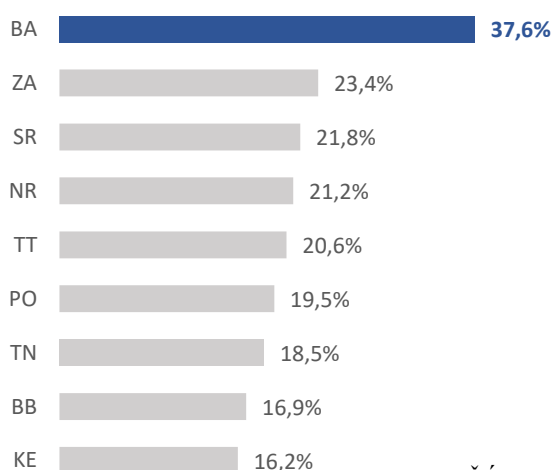
Graf 3: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v BSK a SR

Zdroj: ŠÚ SR

Miera podnikateľskej aktivity MSP, ktorá vyjadruje koľko aktívnych malých a stredných podnikov pripadá na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov, indikuje vysokú aktivitu podnikateľov v BSK. V roku 2020 dosiahla 37,6 %, čo je najvyššia úroveň zo všetkých krajov SR. **Na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov BSK tak pripadá približne 38 aktívnych MSP.** Miera podnikateľskej aktivity MSP v kraji je v porovnaní so Slovenskom vyššia o 15,8 p. b.

Graf 4: Miera podnikateľskej aktivity podľa krajov, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

Priestorové rozmiestnenia MSP v jednotlivých okresoch BSK poukazuje na dominantnú pozíciu hlavného mesta. V piatich okresoch Bratislavy malo svoje sídlo až 79,3 % aktívnych MSP z celého kraja. **Najviac MSP, takmer 30 000, bolo registrovaných v okrese Bratislava II.** V rámci kraja pôsobí najmenej MSP v okresoch Pezinok, Malacky a Senec. Vo všetkých okresoch je miera podnikateľskej aktivity MSP vyššia ako na celom Slovensku. Extrémom je okres Bratislava I, kde je registrovaných viac MSP ako ekonomicky aktívnych obyvateľov – 102 MSP na 100 EAO.

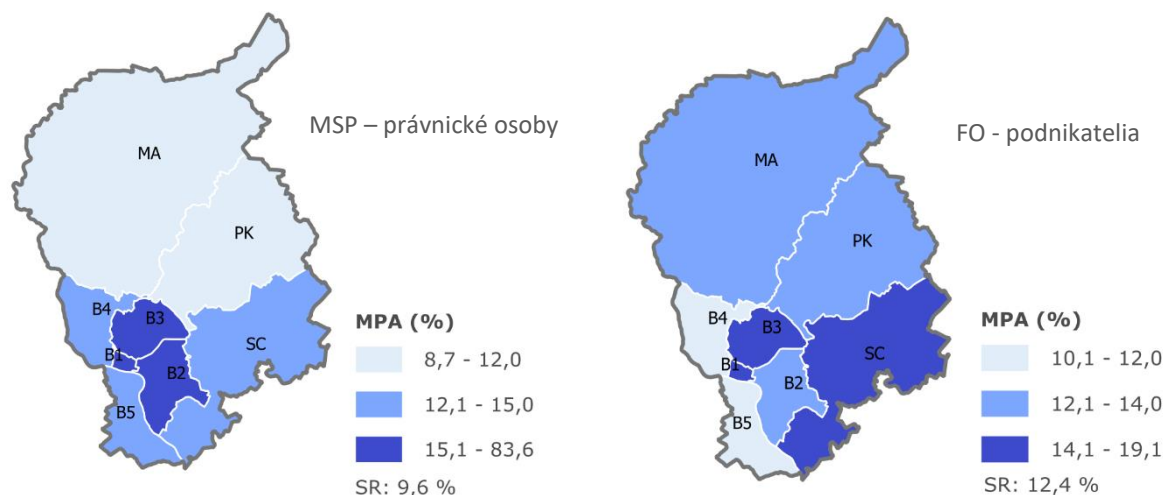
Nízka podnikateľská aktivita je dlhodobo v Košickom a Banskobystrickom kraji, kde pripadá približne 16 až 17 MSP na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov. S dynamickým rastom počtu MSP a stabilným vývojom ekonomicky aktívnych obyvateľov sa miera podnikateľskej aktivity v BSK počas uplynulých rokov zvyšovala. Od roku 2009 sa miera podnikateľskej aktivity zvýšila o 6,5 p. b. V ostatných krajoch sa počas rovnakého obdobia podnikateľská aktivita zmenila v intervale od -1,0 p. b. v Banskobystrickom kraji až po 2,7 p. b. v Nitrianskom kraji. Pre celé Slovensko platí nárast miery podnikateľskej aktivity od roku 2009 o 1,3 p. b.

Tabuľka 2: Počet a štruktúra MSP v okresoch Bratislavského kraja, 2020

Okres	Počet MSP	Podiel
Bratislava II	29865	22,1%
Bratislava I	22455	16,6%
Bratislava III	21367	15,8%
Bratislava V	18970	14,0%
Bratislava IV	14667	10,8%
Senec	11274	8,3%
Malacky	8488	6,3%
Pezinok	8291	6,1%

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Obrázok 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP v BSK, 2020

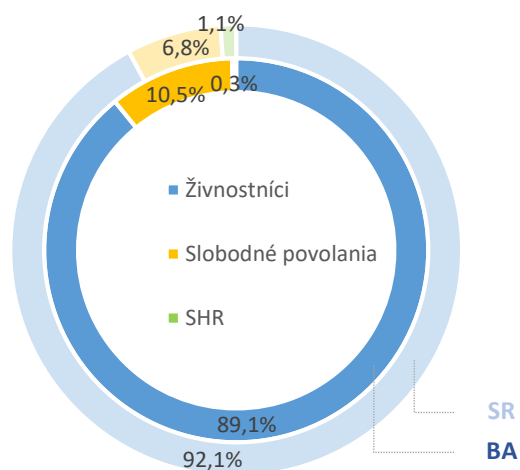

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR, ÚGKK

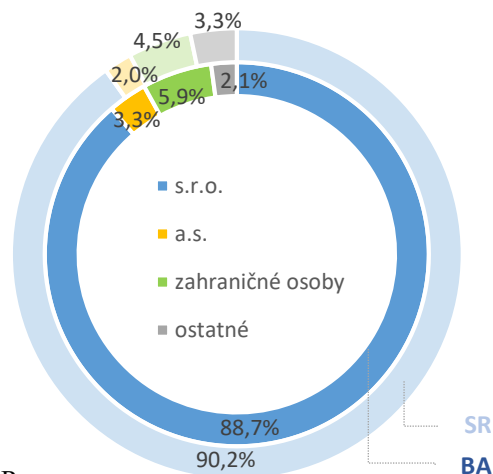
Vysoká miera podnikateľskej aktivity v okresoch hlavného mesta je spôsobená najmä vplyvom veľkého počtu MSP – právnických osôb. Najmarkantnejšie je to opäť v okrese Bratislava I, kde pripadá približne 84 MSP – právnických osôb na 100 EAO. K týmto extrémnym hodnotám prispieva okrem vysokého počtu MSP aj nízky počet ekonomicky aktívnych obyvateľov s trvalým pobytom v okrese. Naopak, v ostatných okresoch dosahujú vyššiu mieru podnikateľskej aktivity FO – podnikatelia zásluhou najmä vyššou početnosťou živnostníkov a osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach.

Medzi fyzickými osobami – podnikateľmi v kraji **pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov**, ktoré v roku 2020 predstavovalo 89,1 %, resp. 42 996 subjektov. Osoby podnikajúce formou slobodných povolání tvorili 10,5 % (alebo v absolútnych hodnotách 5 090). V BSK, ale aj na Slovensku sú najmenej zastúpenou právnou formou samostatne hospodáriaci roľníci (SHR), ktorí predstavovali len 0,3 %, resp. 163 subjektov z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov v kraji. **Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy sa približuje štruktúre na národnej úrovni s dominantným podielom spoločností s ručením obmedzeným**, ktoré v roku 2020 tvorili 88,7 %. Nasledujú zahraničné osoby s podielom 5,9 % (v uplynulých rokoch sa ich podiel zvyšoval najdynamickejšie) a akciové spoločnosti s 3,3 %.

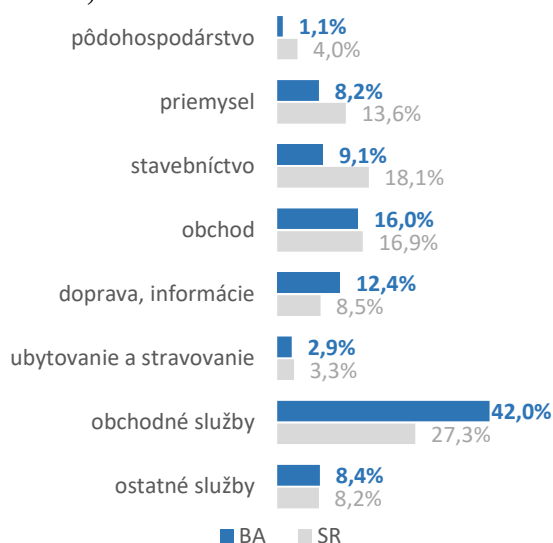
Graf 5: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy BSK a SR, 2020

Graf 6: Štruktúra MSP – práv. osôb podľa právnej formy BSK a SR, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 7: Odvetvová štruktúra MSP v BSK a SR, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

V odvetvovej štruktúre malých a stredných podnikov v Bratislavskom samosprávnom kraji **prevažuje sektor služieb s podielom 65,6 %**. Zastúpenie sektora služieb je najvyššie zo všetkých krajov SR. Z podrobnejšieho odvetvového členenia vyplýva, že najväčšia časť MSP (42,0 %) vykonávala svoju hlavnú činnosť podnikania v odvetví obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N). Nasleduje sektor obchodu so 16,0 % a doprava a informácie s podielom 12,4%. Medzi MSP v BSK sú najmenej zastúpené odvetvia pôdohospodárstvo a ubytovanie a stravovanie. Odvetvová štruktúra MSP v kraji sa v porovnaní s celým Slovenskom odlišuje najmä významnejším zastúpením obchodných služieb a dopravy a informácií. Naopak, slabšiu pozíciu má najmä stavebníctvo, priemysel a pôdohospodárstvo.

Z dlhodobého hľadiska **dochádza k poklesu** podielu MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť podnikania **v obchode, za uplynulú dekádu o 11,8 p. b.** Čoraz väčší podiel získava **sektor služieb**, ťahaný najmä odvetvím obchodných služieb s nárastom o 6,8 p. b. Posilňuje sa aj pozícia dopravy a informácií o 2,1 p. b. Podobný vývoj je pozorovaný aj v prípade odvetvovej štruktúry všetkých MSP na Slovensku.

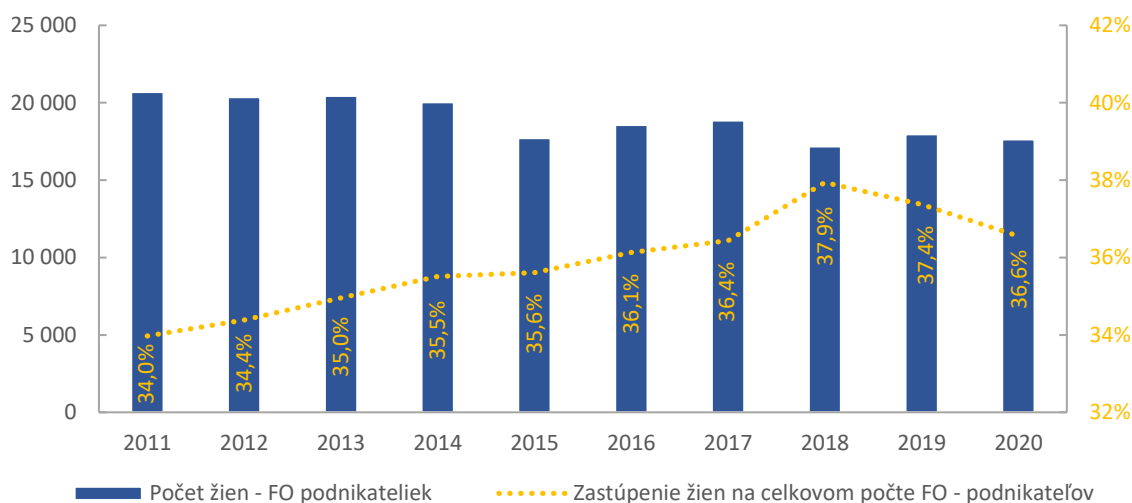
3 Rodová a veková štruktúra FO - podnikateľov

Rodová štruktúra FO – podnikateľov

Rodová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v Bratislavskom samosprávnom kraji je, rovnako ako na Slovensku, charakterizovaná dominantným zastúpením mužov. **Bratislavský kraj sa však v porovnaní s ostatnými regiónmi SR vyznačuje najvyšším podielom žien.** V roku 2020 dosiahli ženy v Bratislavskom samosprávnom kraji, ako v jedinom, podiel **viac ako jednu tretinu (36,6 %) na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov.** V absolútnom vyjadrení dosiahol počet žien fyzických osôb – podnikateľiek 17,6 tisíc. **Muži tvorili takmer dvoj tretinový podiel (63,4 %).** Od roku 2011 sa podiel žien v Bratislavskom samosprávnom kraji každoročne zvyšoval až do roku 2018, v ktorom dosiahol vrchol na úrovni 37,9 %. Od roku 2018 podiel žien každoročne klesá.

Najvyššie zastúpenie dosiahli ženy v Bratislavskom samosprávnom kraji u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (41,8 %). Viac ako jednu tretinu predstavoval **podiel žien v rámci živnostníkov (36,0 %)**, ktorá je najpočetnejšou právnou formou medzi fyzickými osobami – podnikateľmi. **Dosiahnutý podiel žien u živnostníkov predstavuje najvyššiu hodnotu spomedzi jednotlivých krajov SR.** Viac ako jednu pätinu (21,5 %) predstavoval podiel žien medzi samostatne hospodáriacimi roľníkmi.

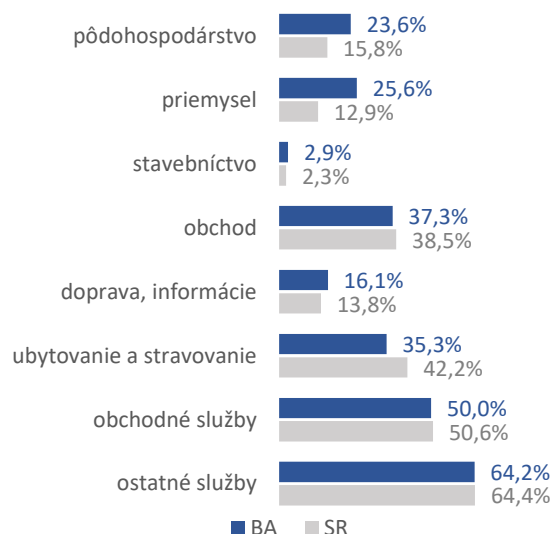
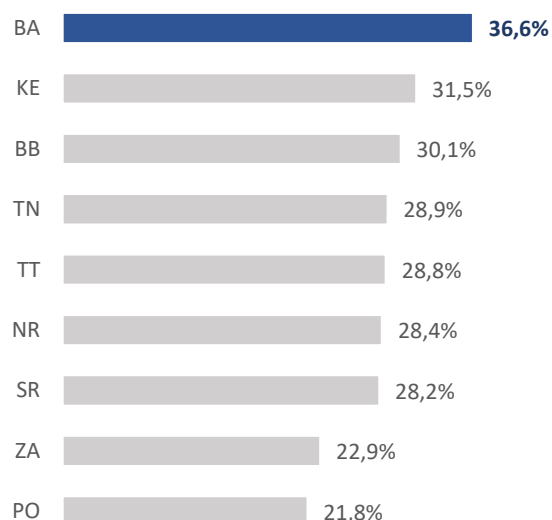
Graf 8: Vývoj počtu žien FO – podnikateľiek a ich podielu na celkovom počte FO podnikateľov v BSK

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Obdobne ako v ostatných krajoch SR, aj v Bratislavskom samosprávnom kraji, **ženy rozbiehajú svoj biznis predovšetkým v odvetviach služieb.** Sektor ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) dosahuje najvyššie zastúpenie žien. V roku 2020 tvorili ženy v danom odvetví takmer dvoj tretinový podiel (64,2 %) na celkovom počte fyzických osôb - podnikateľov. Medzi ďalšie odvetvia s významným zastúpením žien možno zaradiť obchodné služby (sekcia SK NACE K až N, 50,0 %), obchod (37,3 %) a ubytovanie a stravovanie (35,3 %). Najnižšia aktivita žien je naopak dosahovaná v stavebníctve, kde ich podiel na celkovom počte podnikateľov predstavoval len 2,9 %. V porovnaní s celým Slovenskom dosahuje podiel žien vyššiu úroveň predovšetkým v poľnohospodárstve a priemysle.

Graf 9: Podiel žien na celkovom počte FO – podnikateľov podľa krajov SR, 2020 **Graf 10: Zastúpenie žien podľa odvetví v BSK, 2020**

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

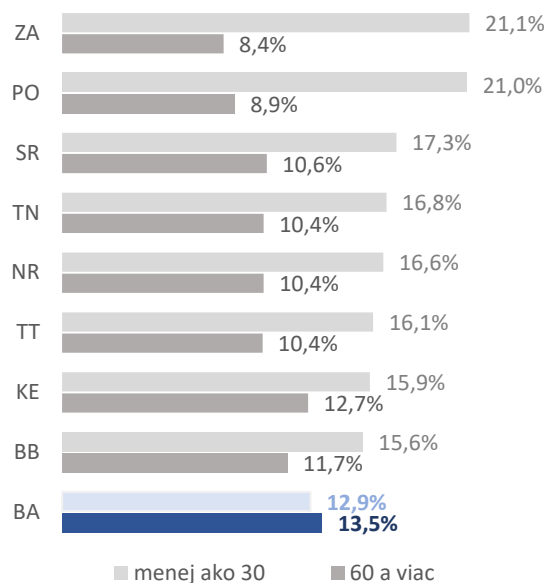
Veková štruktúra FO – podnikateľov

Veková štruktúra FO – podnikateľov sa v Bratislavskom samosprávnom kraji vyznačuje najvyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 40 až 49-ročných. V roku 2020 pôsobilo v uvedenej vekovej skupine 28,5 % podnikateľov. Jednu štvrtinu (25,1 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov tvorili podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov. Každý piaty (20 %) podnikateľ sa nachádzal vo vekovej kategórii 50 až 59 rokov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v Bratislavskom samosprávnom kraji sa spolu s vekovou štruktúrou v Trnavskom kraji vyznačuje najvyšším zastúpením vekovej skupiny 40 až 49-ročných spomedzi všetkých regiónov SR.

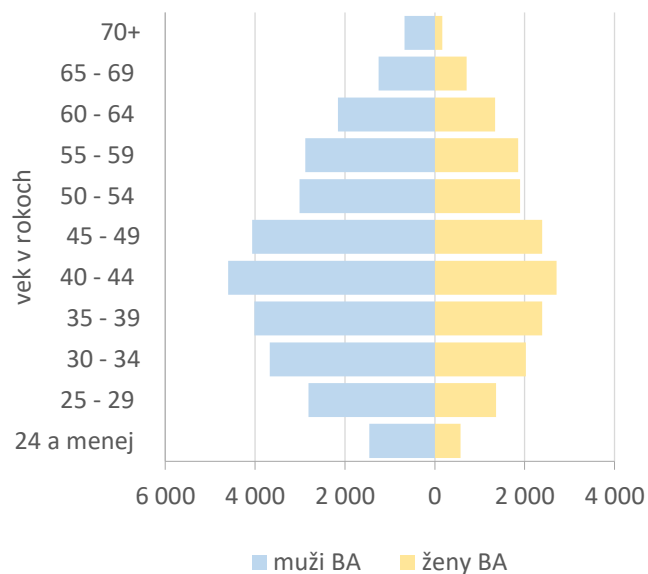
Bratislavský samosprávny kraj sa vyznačuje nízkym zastúpením mladých ľudí medzi podnikateľmi. Uvedená charakteristika sa prejavuje aj na rodovej štruktúre fyzických osôb – podnikateľov. V roku 2020 bolo v Bratislavskom kraji z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov 12,9 % mladých vo veku menej ako 30 rokov. Nízke zastúpenie mladých súvisí aj s vekovou štruktúrou celkového obyvateľstva v kraji.

Vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí v Bratislavskom samosprávnom kraji 13,5 % podnikateľov. **V porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska dosahuje Bratislavský kraj najvyšší podiel starších podnikateľov.** Od roku 2016 sa zastúpenie starších podnikateľov mierne znížilo, z úrovne 14,4 % na 13,5 % v roku 2020.

Graf 11: Podiel mladých a seniorov medzi FO – podnikateľmi podľa krajov SR, 2020

Graf 12: Veková štruktúra FO – podnikateľov podľa pohlavia v BSK, 2020

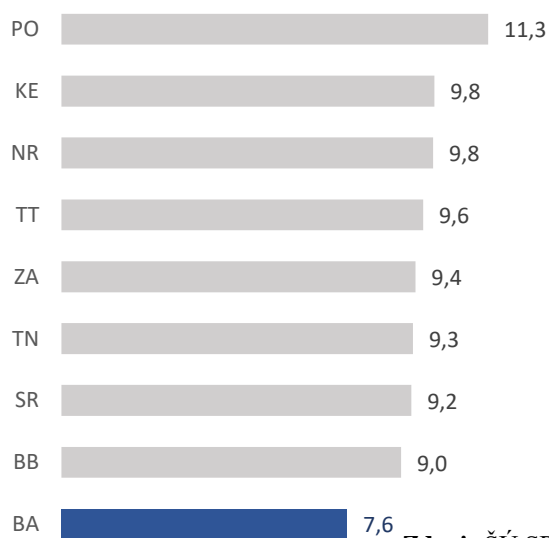
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Vznik a zánik podnikateľských subjektov

Počet novoregistrovaných MSP v Bratislavskom kraji prekročil v roku 2020 úroveň 16 000, čo je absolútne najvyšší počet od vzniku samostatného Slovenska. **Na území kraja bolo zaregistrovaných 16 320 nových MSP.** Z celkového počtu 83 174 vzniknutých MSP na Slovensku to predstavuje takmer jednu pätinu (19,6 %). **Napriek koronakríze sa počet nových registrácií v kraji medziročne zvýšil o 6,5 %.** V porovnaní s tým, celkový počet nových MSP na Slovensku medziročne poklesol o 2,0 %. Počet novovzniknutých MSP sa medziročne znížil vo väčšine krajov. Výnimku predstavuje len Trnavský a Bratislavský kraj. Uvedený vývoj potvrdzuje, že aj napriek kríze, podnikatelia v Bratislavskom kraji nachádzajú dostatok príležitostí a vhodné podmienky pre realizáciu nových podnikateľských aktivít.

Najviac nových MSP vzniká v Bratislave. Registrácie nových MSP v okresoch Bratislava I až III tvorili viac ako polovicu (54,0 %) zo všetkých vzniknutých podnikateľských subjektov v kraji počas roka 2020. **Hranicu 3 000 vzniknutých MSP prekročili len okresy Bratislava II a Bratislava III.** Na vysokom počte novo registrovaných firiem sa najmenej podieľali okres Pezinok (5,4 %) a Malacky (7,7 %). Miera vznikov, vyjadrujúca podiel nových MSP na celkovom počte registrovaných MSP, indikuje nižšiu aktivitu začínajúcich podnikateľov v kraji.

Graf 13: Miera vznikov MSP podľa krajov, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2020 pripadalo približne len **8 nových MSP na 100 registrovaných firiem so sídlom na území kraja.** V porovnaní s ostatnými kraji je to najnižšia miera vznikov (7,6). Na celom Slovensku bola zaznamenaná miera vznikov na úrovni 9,3.

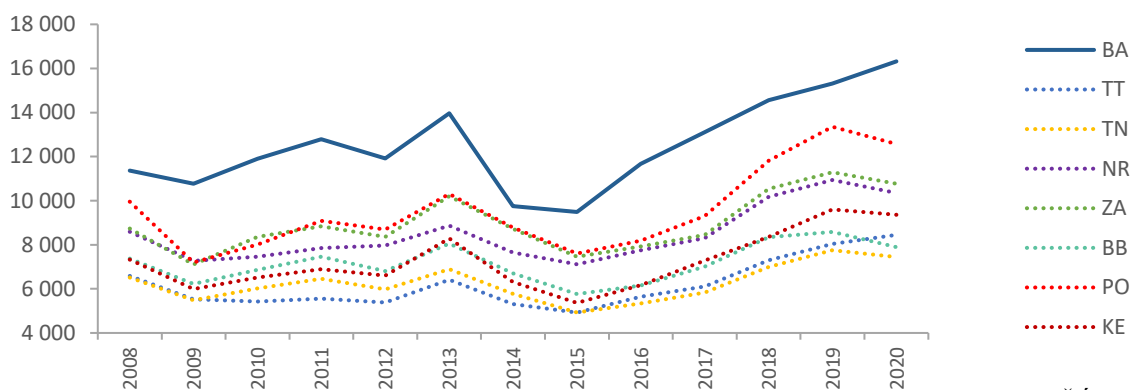
Najviac nových MSP vzniká v odvetví obchodných služieb – SK NACE K až N (39,8 %). Nasledujú doprava a informácie so 14,4 % a stavebníctvo, kde pôsobí 13,6 % nových MSP so sídlom na území kraja. V porovnaní so Slovenskom sú medzi novými MSP v Bratislavskom kraji významnejšie zastúpené práve obchodné služby – SK NACE K až N, ostatné služby – SK NACE P až S, doprava a informácie a obchod

Naopak, medzi menej atraktívne odvetvia pre vznik nových podnikateľských subjektov možno zaradiť pôdohospodárstvo (1,2 %) a ubytovanie a stravovanie (2,9 %). **Polovicu zo vzniknutých subjektov v roku 2020 tvorili živnostníci.** MSP registrované ako právnické osoby – podniky predstavovali 44,0 %. Ďalších 5,5 % MSP začalo podnikat' pod právnou formou slobodné povolania.

To však platí prakticky na celom území Slovenska. **Počet nových registrácií v kraji kontinuálne rastie už od roku 2016. Od roku 2015 sa počet novovzniknutých MSP v kraji zvýšil o 72,0 %, resp. o takmer 7 000.** V prípade celého Slovenska došlo v rovnakom období k nárastu nových registrácií počas jedného roka o 58,0 %. Podobným tempom sa počet nových MSP zvyšuje aj v Trnavskom kraji (o 71,6 %) a ešte rýchlejšie pribúdajú nové firmy v Košickom kraji, kde sa ich počet počas rovnakého obdobia zvýšil o 74,6 %. Okrem vysokej

dynamiky rastu početnosti nových registrácií sa Bratislavský kraj vyznačuje aj ich absolútne najvyšším počtom medzi krajinami na Slovensku.

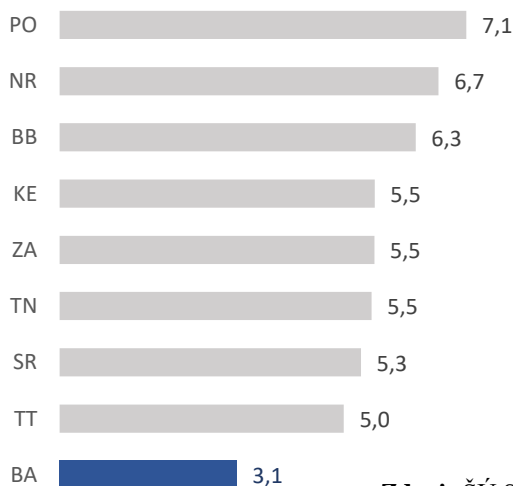
Graf 14: Počet vzniknutých MSP podľa krajov, 2008-2020

Zdroj: ŠÚ SR

Počas roka 2020 zaniklo 6 720 podnikateľských subjektov so sídlom na území kraja. Z celkového počtu zaniknutých firiem na Slovensku to predstavuje 14,1 %. Vplyvom množstva opatrení, ktoré boli zavedené za účelom podpory podnikateľského sektora počas koronakrízy sa počet zánikov v kraji medziročne znížil o 16,2 %. Na celom Slovensku došlo k medziročnému poklesu počtu zaniknutých subjektov o 15,1 %. Miera zánikov, vyjadrujúca podiel zaniknutých podnikateľských subjektov na celkovom počte registrovaných subjektov, indikuje najmenej zanikajúcich podnikateľov v Bratislavskom kraji.

Graf 15: Miera zánikov podnikateľských subjektov podľa krajov, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2020 pripadali približne len 3 zaniknuté podnikateľské subjekty na 100 firiem registrovaných na území kraja. Miera zánikov na Slovensku dosiahla v rovnakom roku 5,3. K nízkej miere vznikov v Bratislavskom kraji prispieva veľký počet všetkých registrovaných podnikateľských subjektov, ktorý je najvyšší na Slovensku.

Podobne ako v prípade nových MSP aj pri zaniknutých firmách platí, že najväčšia časť z nich pôsobila v obchodných službách – SK NACE K až N (37,8 %). Ďalších 19,7 % vykonávalo hlavnú činnosť podnikania v odvetví obchodu a 15,0 % v doprave a informáciách.

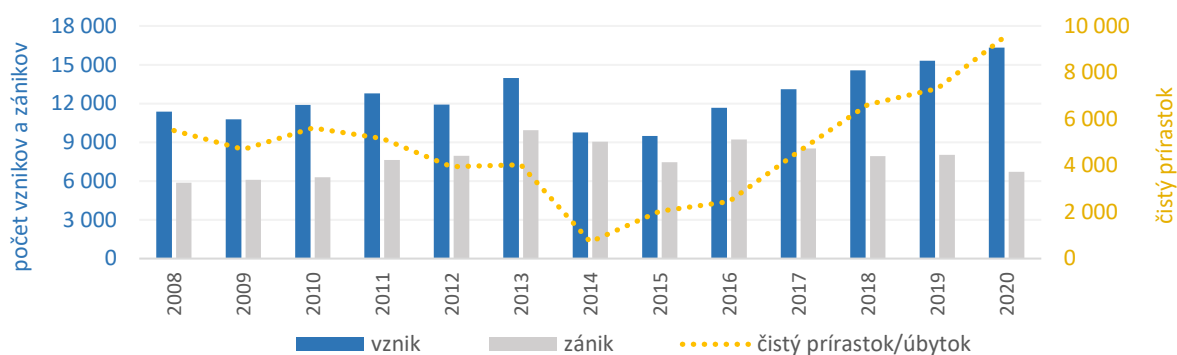
Z pohľadu právnych foriem zaniknutých firiem v Bratislavskom kraji, v roku 2020 tvorili viac ako dve tretiny (69,4 %) živnostníci. MSP – právnické osoby sa podieľali približne pätinou (21,7 %) na všetkých zrušených podnikateľských subjektoch v kraji. Osoby podnikajúce formou slobodných povolání tvorili 8,6 %. V Bratislavskom kraji zaniká v porovnaní s celým Slovenskom viac MSP – právnických osôb. Uvedený rozdiel prirodzene vyplýva z vysokého zastúpenia (64,4 %) tejto právnej formy medzi aktívnymi MSP v kraji.

Positívnym znakom je klesajúci počet zaniknutých podnikateľských subjektov v kraji počas uplynulých štyroch rokov. Na rozdiel od vznikov, kde je absolútny počet nových MSP

v Bratislavskom kraji najvyšší, sa zániky vyznačujú dlhodobou nízkou početnosťou. Svojou úrovňou sa tak približuje počtom zaniknutých podnikateľských subjektov v Prešovskom alebo Žilinskom kraji, kde sa však nachádza podstatne menej aktívnych firiem.

Na základe hodnôt čistého prírastku podnikateľských subjektov možno Bratislavský kraj jasne zaradiť medzi podnikateľsky atraktívne regióny Slovenska. Hodnota čistého prírastku v kraji na úrovni 9 600 subjektov v roku 2020 viac ako dvojnásobne prevyšuje čisté prírastky evidované v ostatných krajoch. Výsledkom každoročného nárastu nových registrácií MSP a poklesu zanikajúcich firiem, ku ktorému dochádza **po roku 2014 je dynamický rast čistého prírastku.**

Graf 16: Čistý prírastok podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji, 2008-2020

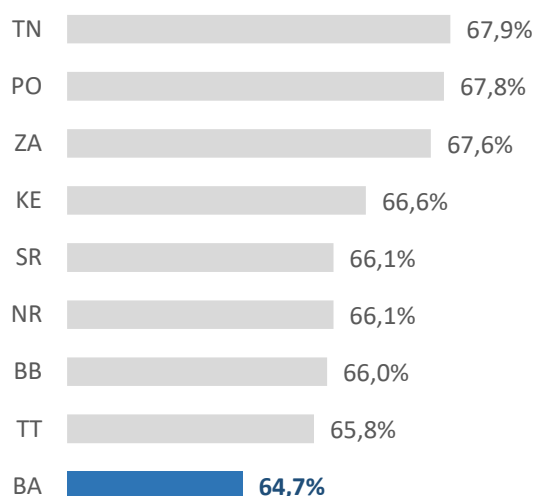

Zdroj: ŠÚ SR

5 Finančné ukazovatele MSP

V roku 2019 dosiahol podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom (vrátane nulového HV) v Bratislavskom samosprávnom kraji 64,7 %. Viac ako jedna tretina subjektov dosiahla záporný hospodársky výsledok. V medziročnom porovnaní sa podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom nemenil. V porovnaní s rokom 2015 sa zastúpenie uvedených subjektov tiež výrazne neodlišovalo. **BSK sa vyznačuje najnižším podielom subjektov s kladným hospodárskym výsledkom** spomedzi regiónov SR.

Graf 17: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa krajov, 2019

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

sa **medián rentability aktív** malých a stredných podnikom v Bratislavskom samosprávnom kraji **znížil na úroveň 1,49 %**. Najvyššia úroveň bola dosiahnutá v sledovanom období v roku 2017.

Miera zadlženosti aktív vyjadruje podiel záväzkov na vlastnom imaní a záväzkoch spolu, resp. na aktívach. V roku 2019 dosiahli malé a stredné podniky **celkovú zadlženosť aktív 50,4 %**. Počas obdobia 2015-2019 dochádza ku každoročnému poklesu mediánu zadlženosti aktív. MSP z Bratislavského kraja patria na Slovensku medzi **menej zadlžené subjekty**.

Prístup k externým finančným zdrojom patrí medzi základné faktory ovplyvňujúce rozvoj sektora MSP. Miera využívania bankových úverov MSP v Bratislavskom samosprávnom kraji sa v roku 2019 mierne zvýšila. **Podiel MSP využívajúcich bankové úvery narástol na 15,5 %**. Medziročný nárast je možné pozorovať druhý rok po sebe. V porovnaní s ostatnými regiónmi však MSP v BSK využívajú bankové úvery v najmenšej miere. **Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch MSP narástol na úroveň 4,77 %**. Nárast bol zaznamenaný po predchádzajúcom niekoľkoročnom poklese.

Likvidita predstavuje dôležitý ekonomický pojem v trhovom hospodárstve, nakoľko vyjadruje mieru schopnosti firiem uhrádzať záväzky v krátkodobom časovom horizonte. Likvidita II. stupňa kvantifikuje podiel obežných aktív bez zásob a celkových krátkodobých záväzkoch. Schopnosť MSP uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a krátkodobými pohľadávkami sa v BSK v roku 2019 zlepšila. **Medián likvidity II. stupňa MSP sa zvýšil na úroveň 1,71** a dosiahol najvyššiu hodnotu počas sledovaného obdobia. Likvidita

Ukazovateľ rentability tržieb vypovedá o zhodnotení spotrebovaných vstupov tým, že kvantifikuje výšku zisku v eure tržieb. Malým a stredným podnikom so sídlom v Bratislavskom samosprávnom kraji sa v roku 2019 mediánová **hodnota rentability tržieb mierne znížila na 4,97 %**. Pokles rentability tržieb je možné sledovať aj v porovnaní s rokom 2015, pričom najvyššia úroveň v období predchádzajúcich piatich rokov bola zaznamenaná v roku 2017.

Ukazovateľ rentability aktív charakterizuje zhodnotenie celkových aktív podniku. Ukazovateľ je zostavený ako pomer dosiahnutého zisku pred zdanením k celkovým aktívam. Obdobne ako v prípade rentability tržieb, pokles zaznamenala aj rentability aktív. V medziročnom porovnaní

III. stupňa (celková) v porovnaní s likviditou 2. stupňa zohľadňuje aj menej likvidné položky majetku – zásoby. **Medián koeficientu likvidity III. stupňa narástol na 1,88.**

Medián **obratu aktív MSP** ako finančného ukazovateľa, ktorý hodnotí účinnosť využívania majetku v roku 2019 klesol na 0,77. K poklesu obratu aktív dochádza každoročne od roku 2015. **MSP v BSK dosahujú najmenšiu účinnosť využitia majetku v rámci Slovenska.**

Ukazovateľ doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku, ktorý vypovedá o dobe vysporiadania krátkodobých záväzkov voči obchodným partnerom v dňoch vykazuje pozitívny vývoj. **Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP v kraji sa v roku 2019 znížila na 8,4 dňa (medián).** Platobná disciplína MSP sa zlepšuje už od roku 2015. Pozitívny vývoj zaznamenáva aj doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku. **Prostredná hodnota doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP sa v roku 2019 znížila na 17,4 dňa.** Bratislavským MSP sa darí najrýchlejšie získavať finančné prostriedky od svojich odberateľov spomedzi všetkých krajov SR.

V roku 2019 zaznamenala prostredná hodnota **finančnej produktivity práce MSP mierny nárast na úroveň 1,57 Eur.** Dosiahnutá úroveň finančnej produktivity práce znamená, že z 1 Eur osobných nákladov sa vyprodukovalo 1,57 Eur pridanej hodnoty. **MSP v BSK patria medzi najefektívnejšie v rámci Slovenska.**

Podľa **Altmanovho indexu finančného zdravia** bolo v roku 2019 v Bratislavskom samosprávnom kraji v **dobrej finančnej situácii 41,1 % malých a stredných podnikov.** Podiel MSP v dobrej finančnej situácii vykazuje pozitívny historický vývoj. BSK dosahuje priemerné zastúpenie MSP v dobrej finančnej situácii v rámci ostatných regiónov Slovenska. V zlej finančnej situácii bola viac ako jedna tretina (35,7 %) MSP so sídlom v BSK. V sivej zóne pôsobil takmer každý štvrtý (23,1 %) MSP.

Tabuľka 3: Finančné ukazovatele MSP v BSK, 2015-2019

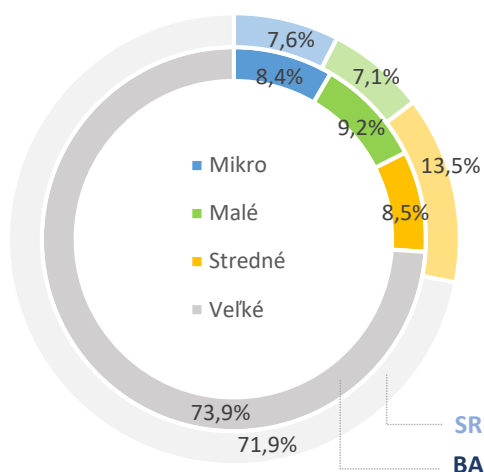
Ukazovateľ / rok	2015	2016	2017	2018	2019	
Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	64,9%	66,4%	67,0%	64,7%	64,7%	
Rentabilita tržieb	6,34%	6,68%	7,04%	5,03%	4,97%	
Rentabilita aktív	2,85%	3,13%	3,20%	1,67%	1,49%	
Celková zadlženosť aktív	61,5%	58,8%	55,7%	52,7%	50,4%	
Podiel MSP využívajúci bankové úvery	14,5%	14,9%	14,7%	15,1%	15,5%	
Podiel úrokov na bankových úveroch	5,24%	5,09%	4,79%	4,68%	4,77%	
Likvidita II. Stupňa	1,26	1,37	1,47	1,59	1,71	
Likvidita III. Stupňa	-	-	1,63	1,75	1,88	
Obrat aktív	0,82	0,81	0,79	0,78	0,77	
Doba splatnosti záväzkov	13,9	12,9	11,4	9,8	8,4	
Doba splatnosti pohľadávok	22	22,0	21,7	19,0	17,4	
Finančná produktivita práce	1,59	1,60	1,72	1,56	1,57	
Index finančného zdravia	Dobrá finančná situácia	40,8%	40,5%	40,7%	40,8%	41,1%
	Sivá zóna	22,2%	22,9%	23,0%	22,8%	23,1%
	Zlá finančná situácia	37,0%	36,6%	36,3%	36,4%	35,7%

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6 Postavenie MSP v zahraničnom obchode

Podnikateľské subjekty so sídlom na území Bratislavského samosprávneho kraja vyviezli počas roka 2019 tovar v celkovom objeme 19 227,7 mil. Eur. **Viac ako štvrtinu (26,1 %; resp. 5 008,9 mil. Eur) z toho realizovali malé a stredné podniky.**

Graf 18: Štruktúra vývozu podľa veľkosti vyvážajúcich, 2019

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa štruktúry jednotlivých veľkostných kategórií firiem so sídlom v Bratislavskom kraji, dosiahol podiel mikropodnikov (0-9 zamestnancov, vrátane subjektov s ich neexistenčným počtom) na celkovom vývoze 8,4 %. Malé podniky (10-49 zamestnancov) sa na celkovom vývoze z kraja podieľali 9,2 % a stredné podniky (50-249 zamestnancov) tvorili 8,5 %.

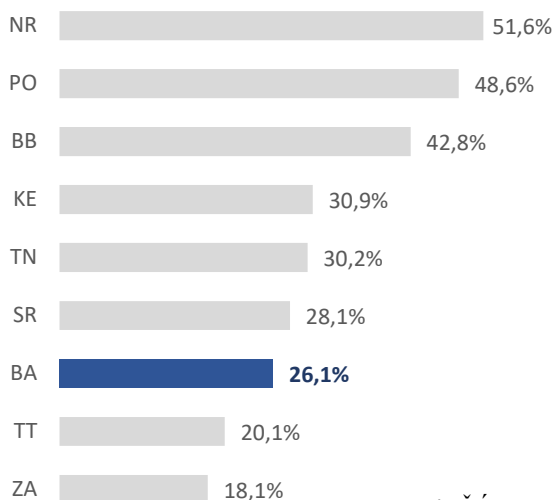
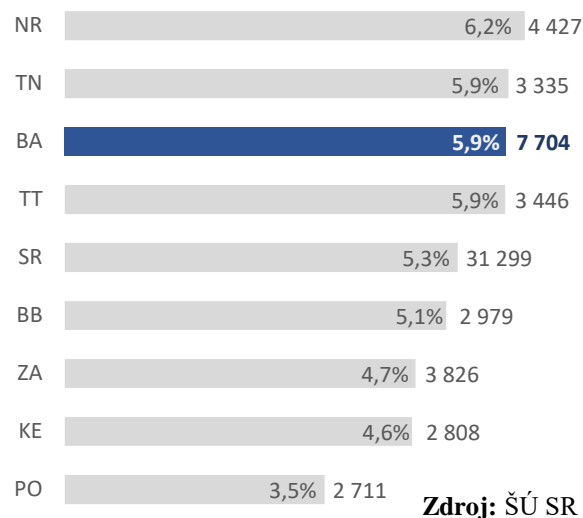
V porovnaní s ostatnými krajinami je **pozícia MSP v Bratislavskom kraji na vývoze slabšia**. Štruktúrou vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov sa vymyká „štandardnejšiemu“ rozloženiu z iných krajov. Charakteristickým je významnejšia pozícia malých podnikov, ktoré objemom vývozu prevyšujú stredne veľké podniky.

Dominantné postavenie na vývoze z kraja zohrávajú veľké podniky, ktoré v roku 2019 realizovali takmer tri štvrtiny 73,9 % celkového vývozu. Väčší podiel veľkých podnikov na vývoze v porovnaní s celým Slovenskom (rozdiel 2,0 p. b.) je spôsobený najmä vyššou koncentráciou dlhodobo etablovaných veľkých priemyselných výrobcov, hlavne v oblasti automobilového a petrochemického priemyslu. Najsilnejšiu pozíciu na vývoze dosahujú MSP v Nitrianskom a Prešovskom kraji.

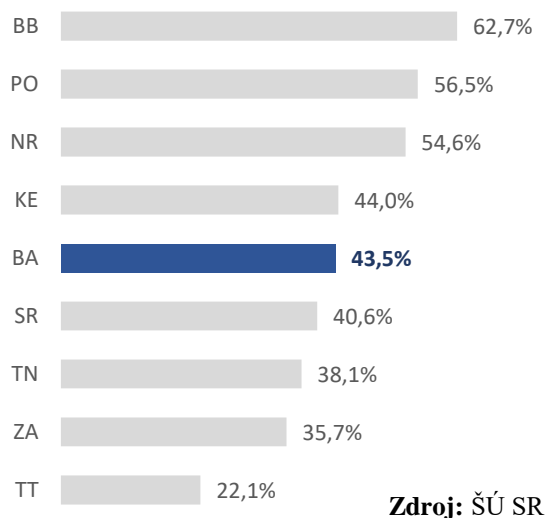
Z celkového vývozu MSP na Slovensku v roku 2019 realizovali MSP so sídlom v Bratislavskom kraji 27,7 %, čo predstavuje najviac zo všetkých krajov na Slovensku. Regionálna štruktúra vývozu MSP na úrovni krajov na Slovensku sa však vyznačuje značnou variabilitou². Kraje ležiace v západnej časti Slovenska charakterizuje vyšší podiel na celkovom vývoze MSP v porovnaní s východnou časťou krajiny.

Najväčší objem vývozu realizovaný MSP so sídlom v Bratislavskom kraji je výsledkom **vysokého počtu vyvážajúcich, ktorý v roku 2019 predstavoval podľa metodiky ŠÚ SR 7 704 subjektov**, resp. štvrtinu (24,6 %) všetkých vyvážajúcich MSP na Slovensku. To znamená, že vývoz realizovalo približne 6 zo 100 aktívnych MSP so sídlom v tomto kraji. Vyšší podiel na Slovensku dosahuje už len Nitriansky a Trenčiansky kraj. Medziročne sa počet vyvážajúcich v Bratislavskom kraji zvýšil o 2,8 %, resp. 211 MSP. Tempom rastu sa tak vyrovnal celému Slovensku.

² Podrobnejšie zhodnotenie postavenia MSP v zahraničnom obchode Slovenska dostupné v pravidelnej analýze SBA na: <http://monitoringmsp.sk/2020/05/15/analyticke-a-statisticke-vystupy-pravidelne/>

Graf 19: Podiel MSP na objeme vývozu podľa krajov, 2019**Graf 20: Podiel vyvážajúcich MSP na 100 aktívnych MSP podľa krajov a ich počet, 2019**

V roku 2019 dosiahol celkový objem dovozu realizovaný podnikateľskými subjektami so sídlom v Bratislavskom samosprávnom kraji 27 839,8 mil. Eur. **Malé a stredné podniky z toho realizovali 43,5 %, resp. 12 108,6 mil. Eur**. Pre porovnanie, podiel MSP na celkovom dovoze Slovenska predstavoval v rovnakom roku 40,6 %. Mikropodniky a malé podniky sa na celkovom dovoze firiem z Bratislavského kraja podieľali 11,0 %, resp. 14,4 %. Zo sektoru MSP sa najväčšou časťou na dovoze podieľali stredné podniky (18,1 %).

Graf 21: Podiel MSP na objeme dovozu podľa krajov, 2019

Veľké podniky v Bratislavskom kraji už nezohrávajú až takú dominantnú pozíciu ako na vývoze. V roku 2019 realizovali **viac ako polovicu 56,5 % celkového dovozu**. Táto úroveň približne zodpovedá Košickému kraju, ale aj celému Slovensku.

Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP na Slovensku v roku 2019 je charakterizovaná výraznou dominanciou Bratislavského kraja. **MSP so sídlom v tomto kraji realizovali 44,1 % celkového dovozu MSP na Slovensku**. Spolu s ďalšími kraji západného Slovenska (Trnavský, Trenčiansky a Nitriansky) realizovali až 71,7 % dovozu Slovenska.

7 High-tech ukazovatele MSP

Úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky je možné posudzovať okrem iných ukazovateľov aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov high-tech. Štatistika high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia sú vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby

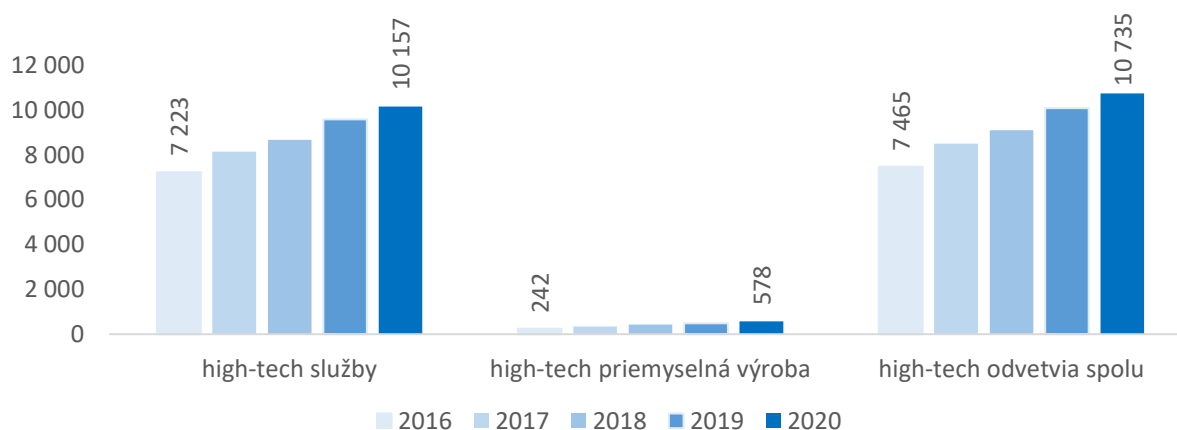
- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou)

- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie
- 61 telekomunikácie
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby
- 63 informačné služby
- 72 vedecký výskum a vývoj³

V Bratislavskom samosprávnom kraji bolo na konci roka 2020 v high-tech sektoroch evidovaných 10 735 aktívnych malých a stredných podnikateľov (vrátane FO - podnikateľov). V medziročnom porovnaní sa početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch zvýšila o 6,5 %.

Graf 22: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch v BSK, 2016 - 2020

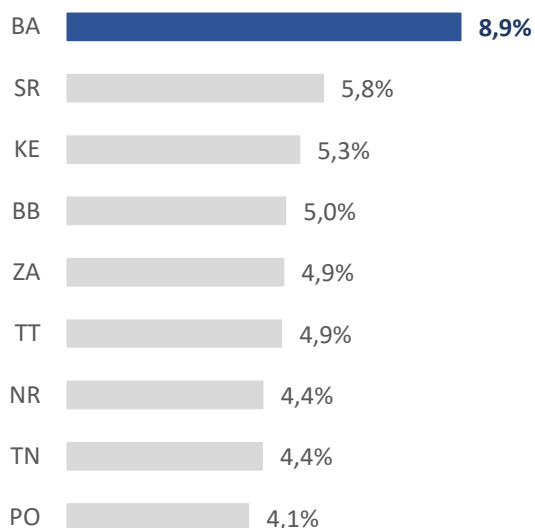

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

³ Celkové vymedzenie odvetví podľa technologickej úrovne a znalostnej intenzity služieb je uvedené v prílohe, v tabuľke 4 a 5.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v Bratislavskom samosprávnom kraji v high-tech sektoroch bolo 10 157 evidovaných v high-tech službách (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou). Podstatne menej subjektov pôsobí v high-tech odvetviach priemyselnej výroby (578). V posledných rokoch sa vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách.

Graf 23: Podiel MSP v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb, 2020

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

pôsobila v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a viac ako jedna polovica (50,3 %) v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou.

Z dlhodobého hľadiska dochádza k miernemu nárastu zastúpenia sektora vysokej a stredne vysokej technologickej úrovne. Zastúpenie sektora stredne nízkej a nízkej technologickej úrovne postupe klesá.

Zastúpenie jednotlivých high-tech odvetví, v ktorých pôsobia MSP v rámci služieb je pozitívnejšie ako v prípade priemyselnej výroby. Podiel high-tech poznatkovo intenzívnych služieb je takmer dvojnásobne vyšší (9,2 %) ako zastúpenie high-tech sektorov priemyselnej výroby (5,2 %).

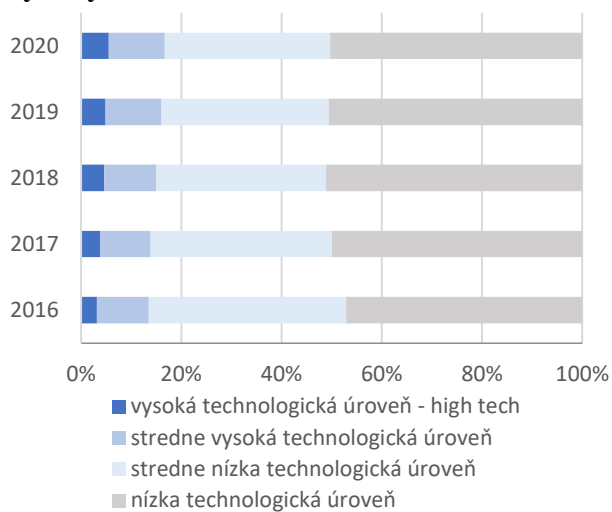
Viac ako jedna tretina (36,8 %) z celkového počtu MSP v odvetví služieb (sekcia SK NACE G až S pokrývajúca súhrnne obchod a služby) pôsobila v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby). V poznatkovo nenáročných službách pôsobila viac ako polovica (54,0 %) malých a stredných podnikov.

Z dlhodobého hľadiska je zreteľný **pozitívny trend nárastu zastúpenia sektora poznatkovo intenzívnych služieb s vysokou technológiou** a sektora ostatných poznatkovo intenzívnych služieb. Uvedené tendencie sú sprevádzané poklesom zastúpenia sektora poznatkovo nenáročných služieb.

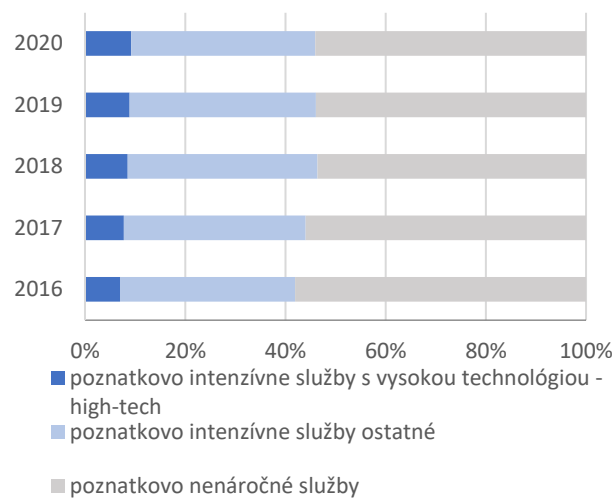
Bratislavský samosprávny kraj sa v rámci SR vyznačuje najvyšším podielom malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach, čo poukazuje na vysokú úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky. V roku 2020 dosiahol uvedený podiel 8,9 % na celkovom počte MSP pôsobiacich v odvetviach priemyselnej výroby a službách.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v kraji v odvetví priemyselnej výroby, bolo na konci roka 2020 evidovaných **5,5 % v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne** (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja) a 11,2 % v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja). Jedna tretina (33,0 %) malých a stredných podnikov

Graf 24: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v BSK

Graf 25: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v BSK

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zhrnutie

- Viac ako jedna pätina aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (22,7 %) mala v roku 2020 svoje sídlo na území Bratislavského samosprávneho kraja. Celkovo bolo v kraji registrovaných najviac aktívnych MSP, až 135 377.
- Najpočetnejšie zastúpenou veľkostnou kategóriou sú mikropodniky, ktoré tvorili 96,8 % všetkých podnikateľských subjektov.
- BSK sa vyznačuje najvyššou dynamikou rastu počtu MSP. Za uplynulých 10 rokov sa počet MSP v kraji zvýšil o 17,5 %. Na celom Slovensku len o 7,5 %.
- Špecifikom Bratislavského kraja je pretrvávajúci nárast početnosti MSP aj počas globálnej finančnej krízy a vyššia odolnosť firiem voči nepriaznivým vplyvom sa tiež potvrdzuje počas koronakrízy. V porovnaní s predkrízovým rokom 2019 sa početnosť MSP v kraji zvýšila o 3,7 %, pričom v ostatných krajoch klesala, alebo v lepšom prípade stagnovala.
- BSK vykazuje najvyššiu mieru podnikateľskej aktivity MSP na Slovensku. Na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov pripadá takmer 38 aktívnych MSP.
- Priestorové rozmiestnenia MSP v jednotlivých okresoch BSK poukazuje na dominantnú pozíciu hlavného mesta. V piatich okresoch Bratislavy malo svoje sídlo až 79,3 % aktívnych MSP z celého kraja. Najviac, takmer 30 000 MSP, bolo registrovaných v okrese Bratislava II.
- BSK sa od ostatných krajov odlišuje štruktúrou MSP podľa právnych foriem. Ako v jedinom kraji tu prevládajú MSP – právnické osoby nad fyzickými osobami – podnikateľmi v pomere 64,4 % vs. 35,6 %.
- V skupine MSP podnikajúcich ako fyzické osoby – podnikatelia dlhodobo pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov, ktoré v roku 2020 predstavovalo 89,1 %. Významnejšie zastúpenie dosahujú aj slobodné povolania.
- Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy zodpovedá štruktúre na národnej úrovni s dominantným podielom spoločností s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2020 tvorili 88,7 %.
- Služby s podielom 65,6 % sú kľúčovým sektorom v odvetvovej štruktúre malých a stredných podnikov v kraji, pričom až 42,0 % MSP vykonávala svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodných služieb.
- Z dlhodobého hľadiska sa znižuje podiel MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť podnikania v obchode a naopak, narastá význam služieb, najmä obchodných služieb.
- Rodová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v kraji je rovnako ako na Slovensku charakterizovaná dominantným zastúpením mužov. BSK sa však v porovnaní s ostatnými regiónmi SR vyznačuje najvyšším podielom žien. V roku 2020 dosiahli ženy v Bratislavskom samosprávnom kraji, ako v jedinom, podiel viac ako jednu tretinu (36,6 %) na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov.
- BSK sa vyznačuje nízkym zastúpením mladých ľudí medzi podnikateľmi. V roku 2020 tvorili mladí podnikatelia vo veku menej ako 30 rokov 12,9 % zo všetkých fyzických

osôb – podnikateľov v kraji. Vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí v BSK 13,5 % podnikateľov.

- V BSK bola zaregistrovaná jedna pätina zo všetkých novovzniknutých MSP na Slovensku počas roka 2020. Napriek koronakríze sa počet nových registrácií v kraji medziročne zvýšil o 6,5 %. Najviac nových MSP vzniká v Bratislave. Registrácie nových MSP v okresoch Bratislava I až III tvorili viac ako polovicu (54,0 %)
- Počet zaniknutých subjektov v kraji má v uplynulých štyroch rokoch klesajúci trend. Vývoj nezmenila ani koronakríza. Prijaté podporné opatrenia viedli k poklesu zaniknutých podnikateľských subjektov, medziročne o 16,2 %.
- Bratislavský samosprávny kraj sa vyznačuje najnižším podielom subjektov s kladným hospodárskym výsledkom spomedzi regiónov SR. Hodnota rentability tržieb a aktív MSP zaznamenala v roku 2019 mierny pokles. Bratislavské MSP patria na Slovensku medzi menej zadlžené subjekty, čo súvisí aj s nízkym čerpaním bankových úverov.
- Schopnosť MSP uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a krátkodobými pohľadávkami sa v BSK v roku 2019 zlepšila. Platobná disciplína MSP sa zlepšuje kontinuálne od roku 2015. V roku 2019 zaznamenala stredná hodnota finančnej produktivity práce MSP mierny nárast na úroveň 1,57 Eur, pričom MSP v BSK patria v tejto oblasti medzi najefektívnejšie v rámci Slovenska.
- Väčšia koncentrácia veľkých nadnárodných spoločností so sídlom na území BSK sa prejavuje v podobe nižšieho podielu MSP na vývoze. Tie realizujú len štvrtinu vývozu z kraja. Na celkovom vývoze MSP zo Slovenska sa však BSK podieľa najväčšou mierou – 27,7 %.
- MSP zohrávajú významnejšiu úlohu pri dovoze. V roku 2019 realizovali 43,5 % celkového dovozu v BSK. Všeobecne silnú zahranično-obchodnú orientáciu firiem v kraji potvrdzuje podiel na celkovom dovoze MSP na Slovensku, ktorý dosiahol 44,1 %.
- Na konci roka 2020 pôsobilo v high-tech sektoroch 10 735 aktívnych malých a stredných podnikateľov v kraji (vrátane FO - podnikateľov). Ich počet sa medziročne zvýšil o 6,5 %.
- BSK sa v rámci SR vyznačuje najvyšším podielom malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach, čo poukazuje na vysokú úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky. V roku 2020 dosiahol uvedený podiel 8,9 %.

Prílohy

Tabuľka 4: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia výroby podľa SK NACE Rev. 2
Vysoká technológia	21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceut. prípravkov 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
Stredne vysoká technológia	20 výroba chemikálií a chemických produktov 25.4 výroba zbraní a munície 27 až 29 výroba elektrických zariadení; výroba strojov a zariadení i.n.; výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov 30 výroba ostatných dopravných prostriedkov bez 30.1 stavba lodí a člnov a bez 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení 32.5 výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb
Stredne nízka technológia	18.2 reprodukcia záznamových médií 19 výroba koksu a rafinovaných ropných produktov 22 až 24 výroba výrobkov z gumy a plastu; výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov; výroba a spracovanie kovov 25 výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení bez 25.4 výroba zbraní a munície 30.1 stavba lodí a člnov 33 oprava a inštalácia strojov a prístrojov
Nízka technológia	10 až 17 výroba potravín; výroba nápojov; výroba tabakových výrobkov; výroba textilu; výroba odevov; výroba kože a kožených výrobkov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu; výroba papiera a papierových výrobkov 18 tlač a reprodukcia záznamových médií bez 18.2 reprodukcia záznamových médií 31 výroba nábytku 32 iná výroba bez 32.5 výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb
Spracovateľský priemysel spolu	10 až 33

Tabuľka 5: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia služieb podľa SK NACE Rev. 2
Znalostne intenzívne služby	
Znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou	59 až 63 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok; činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie; telekomunikácie; počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby; informačné služby 72 vedecký výskum a vývoj
Znalostne intenzívne trhové služby (bez služieb s vysokou technológiou a finančného sprostredkovania)	50 vodná doprava 51 letecká doprava 69 až 71 právne a účtovnícke činnosti; vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia; architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie, analýzy 73 až 74 reklama a prieskum trhu; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti 78 sprostredkovanie práce 80 bezpečnostné a pátracie služby
Znalostne intenzívne finančné služby	64 až 66 finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia; poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia; pomocné činnosti finančných služieb a poistenia
Ostatné znalostne intenzívne služby	58 nakladateľské činnosti 75 veterinárne činnosti 84 verejná správa a obrana; povinné sociálne poistenie 85 až 93 vzdelávanie; zdravotníctvo; starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť); sociálna práca bez ubytovania; tvorivé, umelecké a zábavné činnosti; činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení; činnosť herní a stávkových zariadení; športové, zábavné a rekreačné činnosti
Znalostne menej intenzívne služby	
Znalostne menej intenzívne trhové služby	45 až 47 veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov; veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov 49 pozemná doprava a doprava potrubím 52 skladové a pomocné činnosti v doprave 55 až 56 ubytovanie; činnosti reštaurácií a pohostinstiev 68 činnosti v oblasti nehnuteľností 77 prenájom a lízing 79 činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti 81 činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou 82 administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti 95 oprava počítačov, osobných potrieb pre domácnosti
Ostatné znalostne menej intenzívne služby	53 poštové služby a služby kuriérov 94 činnosti členských organizácií 96 ostatné osobné služby 97 až 99 činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie; činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení
Služby spolu	45 až 99